

Leasingová smlouva a výše škody

Pokud bylo podmínkou uzavření leasingové smlouvy zaplacení určité částky a pachatel ji zaplatil, pak je způsobená škoda o tuto částku menší.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 6 Tdo 625/2009, ze dne 26.10.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal obviněný Ing. F. H., proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 3 To 448/2008, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 15 T 19/2005, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se ohledně obviněného Ing. F. H. zrušují rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 3 To 448/2008, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 15 T 19/2005. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se s přiměřeným použitím § 261 tr. ř. zrušuje rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 3 To 448/2008, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 15 T 19/2005, také ohledně obviněného Ing. P. K. Současně se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Ostravě příkazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 15 T 19/2005, byli obviněni Ing. F. H. a Ing. P. K. uznáni vinnými trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., jehož se podle skutkových zjištění jmenovaného soudu dopustili tím, že „dne 20. 10. 2000 v O. po předchozí dohodě a v úmyslu vylákat finanční prostředky od leasingové společnosti C. a.s. a takto se obohatit, poté, kdy obžalovaný Ing. P. K. uzavřel v období nejdéle dvou týdnů před 20. 10. 2000, nejpozději dne 12. 10. 2000, ústní smlouvu o prodeji dvou kusů vakuových sušáren řeziva typu VS 150 včetně chladicí jednotky SCH 50 za částku 4.723.840,- Kč včetně DPH s obžalovaným Ing. F. H., ačkoli obžalovaný Ing. P. K. k tomu nebyl oprávněn, neboť v té době nebyl majitelem uvedených dvou kusů vakuových sušáren, neboť byly v té době majetkem společnosti Ing. U. I. - R., P., a to do zaplacení kupní ceny, kterou obžalovaný Ing. P. K. v té době nezaplatil, a z toho důvodu a za účelem následného uzavření leasingové smlouvy získal obžalovaný Ing. P. K. pod příslibem doplatku kupní ceny, kterou přesto dál nedoplatil, od majitelky obou sušáren Ing. U. I. - R. čestné prohlášení ze dne 28. 7. 2000, že obžalovaný Ing. P. K. je majitelem vakuových sušáren typu VS 150 výrobního čísla a, a přitom uvedené sušárny již od roku 1997 užíval, aniž by došlo mezi oběma obžalovanými k úhradě kupní ceny, následně shora uvedeného dne 20. 10. 2000 obžalovaný Ing. F. H. uzavřel s obchodní společností C. a.s. kupní smlouvu č., dle které společnost V. B. s.r.o. IČ, jejímž byl obžalovaný Ing. F. H. jednatelem, prodala společnosti C. a.s. uvedené dvě vakuové sušárny řeziva označené ale typem EM 12V včetně chladicí jednotky typu SCH 50 za částku 4.784.840,- Kč nepravdivě označené jako vyrobené roku 2000 podnikatelským subjektem Ing. I. U. - R., ačkoli obžalovaný Ing. F. H. věděl, že toto strojní zařízení je používáno, a to za účelem, aby byly dány zároveň do finančního pronájmu obžalovanému Ing. P. K. z titulu leasingové smlouvy uzavřené již dne 30. 9. 2000 č. mezi obžalovaným Ing. P. K. a společností C. a.s., přičemž nepravdivé údaje o datu výroby stvrdil obžalovaný Ing. P. K. na předávacím protokolu, ačkoli ve skutečnosti tyto sušárny s chladicí jednotkou již od roku 1997 používal a nebyl jejich vlastníkem, neboť jejich vlastníkem byla společnost Ing. U. I.- R., takže na základě toho pak obžalovaný Ing. F. H. jako jednatel společnosti V. B. s.r.o.

dne 27. 10. 2000 inkasoval ke škodě společnosti C. a.s. kupní cenu ve výši 4.784.840,- Kč, z níž pak následně 4.723.840,- Kč jako kupní cenu předal obžalovanému Ing. P. K., čímž takto způsobili poškozené společnosti C. a.s., nyní L. Č. s. a.s. škodu ve výši 4.784.840,- Kč“.

Za tento trestný čin byl obviněný Ing. F. H. odsouzen podle § 250 odst. 3 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Obviněný Ing. P. K. byl podle § 250 odst. 3 tr. zák. a § 35 odst. 2 tr. zák. odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody na tři roky, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 60a odst. 1, 2 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let za současného vyslovení dohledu nad dotyčným obviněným. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Bruntále – pobočky v Krnově ze dne 23. 3. 2006, sp. zn. 18 T 126/2005, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená společnost L. Č. s. a.s., odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

O odvoláních, která proti tomuto rozsudku podali oba obvinění a (v jejich neprospěch) státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Ostravě, rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Ostravě. Rozsudkem ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 3 To 448/2008, z podnětu odvolání státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Ostravě podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. v napadeném rozsudku zrušil ve vztahu k obviněnému Ing. P. K. výrok o souhrnném trestu a za podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že tomuto obviněnému uložil podle § 250 odst. 3 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. souhrnný trest odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 60a odst. 1, 2 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání pěti let s dohledem (nad jmenovaným obviněným) za podmínek užitých v ustanovení § 26a tr. zák. Podle § 49 odst. 1 tr. zák. a § 50 odst. 1 tr. zák. obviněnému Ing. P. K. dále uložil trest zákazu činnosti „spočívající v zákazu výkonu činnosti, jejíž výkon je upraven zvláštním předpisem, spočívajícím v zákazu podnikání v živnosti truhlářství, koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, pronájem movitých i nemovitých věcí a výroba řeziva, včetně impregnace i funkcí statutárního zástupce obchodní společnosti se stejným předmětem činnosti,“ na dobu tří roků. Současně zrušil výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Bruntále – pobočky v Krnově ze dne 23. 3. 2006, sp. zn. 18 T 126/2005, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Jinak ponechal napadený rozsudek nezměněný. Odvolání obviněných Ing. F. H. a Ing. P. K. podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Ostravě podal obviněný Ing. F. H. (dále jen „obviněný“) dovolání, přičemž uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř.

V odůvodnění tohoto mimořádného opravného prostředku namítl, že skutek popsáný ve výroku rozsudku soudu prvního stupně nemůže být posouzen jako trestný čin podvodu, neboť poškozenému tímto jednáním fakticky žádná škoda nevznikla a nemělo dojít a ani nedošlo k obohacení jiného subjektu, přičemž k tomuto, z hlediska trestního práva relevantnímu následku, jeho úmysl nesměřoval. Uvedl, že pro posouzení věci je rozhodné, že mezi společnostmi C. a.s. a společností V. B. s.r.o. byla kupní smlouva uzavřena podle § 261 zákona č. [513/1991](#) Sb., Obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obch. zák.“). V této souvislosti zdůraznil, že podle § 446 obch. zák. kupující nabývá vlastnické právo i v případě, kdy prodávající není vlastníkem prodávaného zboží, ledaže v době, kdy kupující měl vlastnické právo nabýt, věděl nebo vědět měl a mohl, že prodávající není vlastníkem a že není ani oprávněn zbožím nakládat za účelem jeho prodeje. Přitom podotkl, že ze skutkových zjištění soudů je zřejmé, že společnost C. a.s. jednala při uzavírání kupní smlouvy v dobré víře, podle jeho názoru však soudy z těchto zjištění nečinily odpovídající právní závěry.

Následně upozornil, že při stanovení výše škody nelze mechanicky vycházet z částky, která mu byla

vyplacena společností C. a.s. Poukázal na to, že z mechanismu tzv. zpětného leasingu vyplývá, že se majetek leasingové společnosti zmenšil o částku 4,784.840,- Kč, která mu byla vyplacena, ale současně se zvětšil o časovou hodnotu předmětných strojů, která podle znaleckého posudku obhajoby činila 1,800.000,- Kč (s touto částkou se při výslechu před soudem ztotožnil i znalec obžaloby). Dále uvedl, že podmínkou uzavření leasingové smlouvy bylo zaplacení 35% hodnoty pronajatých strojů, tj. částky 1,372.700,- Kč. K tomu ještě dodal, že při uzavření leasingové smlouvy nebyl majetek poškozené společnosti zmenšen pouze o částku 3,172.700,- Kč představující hodnotu koupených strojů a zaplacené akontace, neboť bez významu není ani otázka zaplacených leasingových splátek - výpisem přijatých plateb, poskytnutých poškozenou společností, se prokazuje, že k datu podání trestního oznámení dne 13. 3. 2003 byl dluh na splátkách pouze 739.618,- Kč.

V návaznosti na to poznamenal, že v rozporu s tím, jakým způsobem nahlíží soudní praxe na určování výše škody u tzv. leasingových smluv, soudy obou stupňů považovaly za škodu částku 4,784.840,- Kč, kterou společnost C. a.s. vyplatila společnosti V. B., s.r.o., a že okresní soud se v odůvodnění svého rozsudku omezil na konstatování, že pokud mu (obviněnému) společnost C. a.s. uhradila částku 4,784.840,- Kč, pak byla způsobena škoda ve smyslu § 89 odst. 11 tr. zák., přičemž úmysl takto leasingovou společnost podvést byl dán již od začátku. Dále argumentoval, že skutkové okolnosti uvedené v odůvodnění rozsudku nalézacího i odvolacího soudu svědčí o tom, že předmětnou transakcí spoluobviněný Ing. K. sledoval možnost získat finanční prostředky pro řešení aktuální finanční tísně. Zdůraznil, že to je ovšem účelem zpětného leasingu, který by jinak postrádal své opodstatnění, a že jim tedy nelze vytýkat, že skutečným smyslem transakce bylo získání „úvěru“ poskytnutého na předměty leasingu.

Rovněž namítl, že úmysl pachatele trestného činu podvodu se musí vztahovat též k obohacení pachatele nebo jiné osoby a ke způsobení škody na cizím majetku. Akcentoval, že jako trestný čin podvodu nelze posoudit účast na takových obchodních transakcích, které jsou objektivně nekalé, vzal-li soud za prokázané, že (obviněný) věděl, že jde o stroje starší, s nižší časovou hodnotou než při jejich prodeji uváděl, nesměřují-li k trvalému obohacení pachatele nebo jiné osoby na úkor poškozeného. Seznal, že v rozhodnutí soudů absentuje zjištění, v jaké výši finanční prostředky neměly zůstat v trvalé dispozici spoluobviněného Ing. K., když v této výši by nebylo možno skutek kvalifikovat jako trestný čin podvodu, přičemž na tom nic nemění, zda spoluobviněný Ing. K. skutečně potvrdil nepravdivě typ a stáří strojů, nebo vlastnictví k předmětům leasingu a zda o této skutečnosti údajně vědomě nepravdivě informoval leasingovou společnost i on (obviněný). Dodal, že o úmyslu spoluobviněného Ing. K. nezpůsobit společnosti C. a.s. žádnou škodu svědčí skutečnost, že jmenovaný leasingové splátky takřka v celém objemu uhradil - podle výpisu přijatých plateb předloženého poškozenou společností bylo ze strany Ing. K. na splátkách uhrazeno celkem 5,623.596,- Kč.

Shledal, že nejméně ve výši 5,623.596,- Kč nezůstaly a neměly zůstat finanční prostředky v trvalé dispozici spoluobviněného Ing. K., a že při takovém objemu uskutečněných splátek nelze bez jisté svévole dovodit, že byl (obviněný) srozuměn s tím, že ve výši 4,784.840,- Kč způsobí poškozené společnosti škodu, resp. že vůbec bude společnosti C. a.s. jakákoli škoda způsobena. Vyjádřil přesvědčení, že pro absenci úmyslu směřujícího k obohacení pachatele nebo jiné osoby a ke způsobení škody na cizím majetku nelze jeho jednání kvalifikovat jako trestný čin podvodu, resp. že úmysl obohatit sebe nebo jiného vyžaduje úmysl pachatele směřující k trvalému, časově neomezenému neoprávněnému rozmnožení majetku jeho nebo někoho jiného na úkor majetku poškozeného a že takový závěr nemá v provedených skutkových zjištěních oporu. Uzavřel, že vzhledem těmto pochybnostem, které neodstranil ani soud druhého stupně, neobstojí výrok o vině trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., protože nebyla beze všech pochybností prokázána subjektivní stránka trestného činu a ani zákonný znak způsobení značné škody.

Z těchto důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 3 To 448/2008, i rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 15 T 19/2005, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

K tomuto dovolání se za podmínek § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“). Uvedla, že uplatněným hmotně právním námitkám nelze přikládat takový význam, aby výrok o vině obviněného nemohl obstát. Následně konstatovala, že obviněný při argumentaci využitím principu tzv. zpětného leasingu nevzal v potaz, že pro uskutečnění tohoto typu leasingového vztahu by právnímu postavení budoucího leasingového nájemce musel předcházet jeho vlastnický vztah k předmětu jeho následného pronájmu, přičemž v daném případě se ovšem Ing. K. v postavení jeho vlastníka nenacházel a do takového postavení se nedostal ani obviněný. Proto nemohlo o uvedený leasingový vztah jít. Pokud byla shora uvedená leasingová společnost při kupní smlouvě, kterou s ní po dohodě se spoluobviněným Ing. K. uzavřel obviněný v postavení prodávajícího, uvedena v omyl v zásadním faktu o jeho vlastnickém vztahu k předmětu koupě, pak byla na vyplacené kupní ceně poškozena. Nepravdivé označení roku výroby předmětu koupě, které je v popisu přisouzeného skutku akcentováno více, než odpovídá jejímu skutečnému právnímu významu, nepochybně přispělo ke klamavému přesvědčení zástupců poškozené obchodní společnosti o tom, že dohodnutá kupní cena obchodovaného zboží odpovídá jeho perfektnímu stavu bez opotřebení. Závěru o takto splněných podmínkách trestní odpovědnosti (nejen) na straně obviněného nebrání ani úvaha, podle které se obchodní společnost C. naopak dostala do právního postavení vlastníka předmětu koupě podle § 446 obch. zák. Podle názoru státní zástupkyně odkaz na uvedené speciální ustanovení obchodního zákoníku není na místě, neboť o jeho aplikaci lze uvažovat pouze v rámci takových obchodně právních vztahů, které svým skutkovým záběrem nezasáhly do sféry veřejnoprávní, jak tomu v daném případě rozhodně nebylo.

Podle státní zástupkyně nelze přisvědčit ani těm námitkám obviněného, kterými poukazuje na okolnosti, které podle jeho mínění snížily rozsah způsobeného škodlivého následku. Takové okolnosti, mezi které jmenoval zaplacenou akontaci téhož předmětu následného leasingu, leasingové splátky, uhrazené do doby podání trestního oznámení, jakož i míru nájemcovy penalizace, totiž spadají do fáze po dokonání trestného činu, spojeného se způsobením již popsaného trestného následku, a proto mohou být zohledněny pouze z hlediska náhrady způsobené škody. Uvedený právní závěr není důvodu měnit ani s ohledem na namítanou hodnotu pronajatého výrobního zařízení, o kterou měl být majetek podvedené leasingové obchodní společnosti podle názoru obviněného naopak zvětšen, neboť za popsaného stavu věci se převáděný majetek nemohl žádným právně relevantním způsobem dostat do sféry jejich majetkových práv.

V této souvislosti státní zástupkyně odmítla i právní konstrukci, že se nejednalo o „trvalé, časově neomezené a neoprávněné obohacení“ pachatelů ani o úmysl k němu směřující. Shledala, že námitka nedostatku zavinění obviněného nemůže obstát ve světle skutkových zjištění, podle kterých vedle spoluobviněného Ing. K. to byl také on obviněný), který přisouzeným způsobem jednal se znalostí pravé podstaty, smyslu a účelu všech navazujících obchodních transakcí s cizím majetkem, a tedy se přisouzeného skutku dopustil v úmyslné formě zavinění, pokrývající tak veškeré jím zpochybněné objektivní znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu. Není pochyb ani o tom, že finanční obnos, vylákaný ke škodě oklamané leasingové obchodní společnosti, se stal v celé své výši zdrojem obohacení obou spoluobviněných, jednajících za podmínek § 9 odst. 2 tr. zák. Z těchto důvodů státní zástupkyně dospěla k závěru, že obviněný jednal za podmínek § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., a to včetně předepsané formy zavinění.

Navrhla proto, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.] dovolání

obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné odmítl. Současně vyjádřila souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ jiných rozhodnutí Nejvyššího soudu, než jsou uvedena v § 265r odst. 1 písm. a), b) tr. ř. [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda je výše uvedené dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou, zda má všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom dospěl k následujícím závěrům:

Dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 3 To 448/2008, je přípustné z hlediska ustanovení § 265a odst. 1, 2 písm. a), h) tr. ř. Obviněný je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání (pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká). Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., podal prostřednictvím svého obhájce, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném ustanovením § 265e odst. 3 tr. ř.

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda uplatněné dovolací důvody, resp. konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírá, lze považovat za důvody uvedené v předmětném zákonném ustanovení.

Důvodem dovolání podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 1 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k) (§ 265b odst. 1 tr. ř.). Předmětný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci, nebo byl-li zamítnut řádný opravný prostředek, ačkoliv již v předcházejícím řízení byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

V dané trestní věci o prvou alternativu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. nemůže jít, neboť Krajský soud v Ostravě jako soud druhého stupně konal odvolací řízení a o řádných opravných prostředcích (odvoláních) rozhodl ve veřejném zasedání po provedeném přezkumu podle hledisek stanovených zákonem. Dovolání však bylo důvodné z hlediska druhé alternativy - již v řízení předcházejícím rozhodnutí odvolacího soudu byl dán důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (k tomu viz níže).

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Tento dovolací důvod neumožňuje brojit proti porušení procesních předpisů, ale výlučně proti nesprávnému hmotně právnímu posouzení (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03). Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. S poukazem na tento dovolací důvod totiž nelze přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost zjištění skutkového stavu, či prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03). Nejvyšší soud není povolán k dalšímu, již třetímu justičnímu zkoumání skutkového stavu (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Případy, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy nutno odlišovat

od případů, kdy je rozhodnutí založeno na nesprávném skutkovém zjištění. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedené dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud ovšem není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

V návaznosti na to je třeba konstatovat, že námitky, jež nevycházejí ze skutkových zjištění soudů nižších stupňů, nelze pod uplatněný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. subsumovat. Současně je ovšem nutno zdůraznit, že podstata dovolací argumentace je z hlediska uvedeného dovolacího důvodu právně relevantní.

Nejvyšší soud, který neshledal důvody pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., proto postupoval podle § 265i odst. 3 tr. ř. a v rámci přezkumné činnosti dospěl k závěru, že dovolání je se zřetelem ke skutečnostem následně rozvedeným důvodné.

Skutkovou podstatu trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. naplní pachatel, který ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

Ve stručnosti lze připomenout, že omyl je rozpor mezi představou a skutečností a půjde o něj tehdy, když podváděná osoba nemá o důležité okolnosti žádnou představu nebo se domnívá, že se nemá čeho obávat; omyl se může týkat i skutečností, které mají teprve nastat, pachatel však musí o omylu jiného vědět již v době, kdy dochází k obohacení. Uvedením v omyl pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci, přičemž může jít o lest, ale i o pouhou nepravdivou informaci. Při využití omylu jiného pachatel sám k vyvolání omylu nepřispěl, ale po poznání omylu jiného a v příčinném vztahu k němu jednal tak, aby ke škodě sebe nebo jiného obohatil. Podstatné skutečnosti zamlčí pachatel, který neuvede při svém podvodném jednání jakékoliv skutečnosti, které jsou rozhodující nebo zásadní pro rozhodnutí podváděné osoby, přičemž pokud by tyto skutečnosti byly druhé straně známy, k plnění z její strany by nedošlo, popř. došlo za méně výhodných podmínek.

Obohacením se rozumí neoprávněné rozmnožování majetku (majetkových práv) pachatele nebo někoho jiného, ať již jeho rozšířením nebo ušetřením nákladů, které by jinak byly z majetku pachatele nebo někoho jiného vynaloženy. Obohacení se nemusí shodovat se škodou, která je

způsobena poškozenému. Může být menší, ale i větší než způsobená škoda (viz Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6., doplněné a přepracované vydání. Praha : C. H. Beck 2004, s. 1471). Zákonný znak „obohacení jiného“ je naplněn i obohacením blíže neurčené osoby anebo skupiny osob (viz rozhodnutí č. [18/1991](#) Sb. rozh. tr.).

Škodou na cizím majetku je újma majetkové povahy. Jde nejen o zmenšení majetku, tedy úbytek hospodářské hodnoty, ale i o ušlý zisk, tedy o to, o co by jinak byl majetek oprávněně zvětšen. Obsahem škody může být peněžitá částka, nějaká věc, ale i konání nebo opomenutí, které má určitou majetkovou hodnotu (viz Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6., doplněné a přepracované vydání. Praha : C. H. Beck 2004, s. 1470). Za značnou škodu se v souladu § 89 odst. 11 tr. zák. považuje škoda ve výši nejméně 500.000,- Kč.

Po subjektivní stránce se u tohoto trestného činu (v základní skutkové podstatě) vyžaduje úmysl. Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel:

- a) chtěl způsobem v trestním zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem § 4 písm. a) tr. zák., nebo
- b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn § 4 písm. b) tr. zák.

Judikatura obecných soudů uznává, že závěry o tom, že čin byl spáchán úmyslně, lze v případech, kdy v této otázce chybí doznání pachatele, činit nepřímou z okolností činu objektivní povahy. Závěr o úmyslu tak lze učinit i z objektivních skutečností, např. z povahy činu, způsobu jeho provedení nebo ze zjištěných okolností subjektivní povahy, např. z pohnutky činu. Zavinění je výslednicí mj. i osobních vlastností pachatele, a lze proto také z nich na formu zavinění usuzovat (viz č. [41/1976](#) Sb. rozh. tr.).

Jednání obviněného, jak je popsáno v rozhodnutí nalézacího soudu, lze označit (stejně jako jednání spoluobviněného Ing. P. K.) za úmyslné a podvodné (poškozeného totiž oba vědomě a cíleně uvedeným způsobem uvedli v omyl). To však samo o sobě nestačí pro závěr o vině obviněného trestným činem podvodu podle § 250 tr. zák. Vždy je třeba zkoumat, zda se podvodným jednáním obviněný úmyslně obohatil ke škodě cizího majetku, příp. zda k tomu takové jednání alespoň bezprostředně směřovalo (§ 8 odst. 1 tr. zák.), a současně zda škoda způsobená či škoda, k níž podvodné jednání bezprostředně směřovalo, dosáhla zákonem stanovené výše [v případě právní kvalifikace podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. nejméně částky 500.000 Kč – značná škoda]. A právě především stran otázky škody vykazují rozhodnutí soudů obou stupňů vady, pro něž nemohou obstát.

Z obecného hlediska je podvod ve smyslu § 250 tr. zák. dokonán obohacením pachatele nebo jiného, přičemž tato skutečnost má význam i pro stanovení výše škody (byť se obohacení, jak již shora uvedeno, nemusí se škodou shodovat). Zásadně přitom platí, že došlo-li podvodným vylákaním peněz od poškozeného již k dokonání trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák., pak je způsobenou škodou celá tato peněžitá částka, bez ohledu na to, zda pachatel později poškozenému vylákané peníze (nebo jejich část) vrátí. Vrácení peněz je třeba považovat jen za náhradu způsobené škody nebo její části, což může mít význam při rozhodování o trestu a náhradě škody (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2003, sp. zn. 6 Tdo 1314/2003, publikované pod č. [32/2004](#) Sb. rozh. tr.).

V daném případě však o takovou ani obdobnou situaci nešlo. Je totiž nutno mít na zřeteli fakt, že (stručně shrnuto) podle zjištění soudů obviněný (resp. společnost V. B. s. r. o., jejímž byl jednatelem) prodal(-a) leasingové společnosti C. a. s. zmíněné vakuové sušárny řeziva včetně chladicí jednotky (movité věci), byť nesprávně označené. Nelze pochybovat o tom, že tento předmět kupní smlouvy uzavřené mezi společnostmi V. B. s. r. o. a leasingovou společností C. a. s. skutečně existoval a k němu

se tato smlouva reálně upínala.

V návaznosti na to je třeba uvést (a v tomto směru přisvědčit dovolání), že soudy nižších stupňů pominuly ustanovení § 446 obch. zák., jež má z hlediska určení výše způsobené škody podstatný význam. Podle tohoto zákonného ustanovení kupující nabývá vlastnické právo i v případě, kdy prodávající není vlastníkem prodávaného zboží, ledaže v době, kdy kupující měl vlastnické právo nabyt, věděl nebo vědět měl a mohl, že prodávající není vlastníkem a že není ani oprávněn zbožím nakládat za účelem jeho prodeje.

Jde o ustanovení speciální, odchylovající se od obecného principu, že nikdo nemůže převést na druhého více práv, nežli má sám. V obchodních vztazích převážil zájem na právní jistotě obchodníka, který nabyt zboží od jiného obchodníka (podnikatele), kterou potřebuje, aby sám mohl s koupeným zbožím podle své vůle dále nakládat. Tím ovšem není dotčena odpovědnost tohoto, kdo prodal neoprávněně cizí věc, vůči dosavadnímu vlastníkov. Předpokladem nabytí vlastnictví kupujícím je jen jeho dobrá víra v době uzavření kupní smlouvy. V dobré víře mohl být kupující, i když věděl, že prodávající není vlastníkem, pokud se domníval (a mohl se domnívat), že je oprávněn věc prodat. Tato dobrá víra se předpokládá (viz Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 1032 - 1033).

V případě posuzovaného skutku obviněný v kupní smlouvě deklaroval společnost V. B. s. r. o. jako výlučného a jediného vlastníka zmíněných movitých věcí (viz např. č. l. 219 spisu). Z tohoto hlediska měly soudy obou stupňů zkoumat a vyřešit (jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř.), zda zmíněnou kupní smlouvou nabyta leasingová společnost C. a. s. vlastnické právo k uvedeným věcem. Nutno dodat, že z dosud zjišťovaných skutečností se nepodává nic, co by svědčilo o absenci dobré víry na straně jmenované leasingové společnosti. Ostatně, není od věci dodat, že leasingová společnost vycházela z toho, že vlastnictví v uvedeném směru nabyta (byla v dobré víře), což ostatně více než zjevně dokumentuje fakt, že poté, co vypověděla leasingovou smlouvu uzavřenou s obviněným Ing. P. K., tomuto předmětné věci jako jejich vlastníka odňala. Byť posléze jednu sušárnu vydala Ing. I. U. (ta na obě uplatňovala vlastnické právo), neznamená to popření zmíněné úvahy, neboť tento krok byl zjevně motivován výlučně pragmatickými důvody - snahou vyhnout se časově a finančně zatěžujícímu soudnímu sporu. Nadto bylo současně zjištěno, že druhou ze sušáren posléze leasingová společnost jmenované prodala, čímž realizovala vlastnické právo.

V návaznosti na to je možné učinit mezitímní závěr, že dosud zjištěné skutečnosti svědčí pro závěr, že leasingová společnost C. a. s. nabyta ve smyslu citovaného ustanovení § 446 obch. zák. vlastnické právo k výše uvedenému zařízení.

To pak ovšem znamená, že za vyplacenou kupní cenu získala leasingová společnost C. a. s. určitou protihodnotu, jejíž cena však nebyla dosud spolehlivě zjištěna (vyjádřena v tzv. skutkové větě výroku rozsudku soudu prvního stupně), byť určité důkazy v tomto směru provedeny byly. Soudy však tyto důkazy náležitě nevyhodnotily a o ceně zmíněných věcí k rozhodné době neučinily relevantní závěry. Je ovšem (za výše zmíněného právního stavu) zjevné, že hodnota zakoupených věcí by měla být odečtena od vyplacené částky.

Soudy obou stupňů však nepostupovaly dostatečně důsledně ani v dalším směru. V obecné rovině je třeba nejprve předeslat, že zmíněná kupní smlouva uzavřená mezi společností V. B. s. r. o. zastoupenou obviněným a leasingovou společností C. a. s. tvořila vzájemně provázaný (nedílný) celek s leasingovou smlouvou uzavřenou mezi jmenovanou leasingovou společností a Ing. P. K. V tomto smyslu nelze při posuzování věci od této leasingové smlouvy a podmínek, na něž bylo vázáno její uzavření a plnění, v kontextu zmíněné smlouvy kupní odhlížet. Současně je nutno upozornit na to, že pokud bylo podmínkou uzavření leasingové smlouvy zaplacení určité částky a pachatel ji zaplatil, pak je způsobená škoda o tuto částku menší (viz přiměřeně rozhodnutí č. [27/1996](#) Sb. rozh. tr.).

Nelze proto ponechat bez povšimnutí, že obviněný Ing. P. K. ke dni 20. 10. 2000, kdy byla uzavřena zmíněná kupní smlouva, zaplatil leasingové společnosti C. a. s. akontaci ve výši 1,372.700,- Kč (viz č. l. 579 spisu). Naproti tomu však na určení výše škody nemohou mít vliv splátky leasingu provedené později. Tyto splátky by totiž mohly být pouze náhradou již způsobené škody. Pro úplnost je na místě doplnit, že leasingová společnost C. a. s. uhradila částku 4,784.840,- Kč společnosti V. B. s. r. o. až následně, a to dne 25. 10. 2000 (viz č. l. 340 spisu).

V návaznosti na výše stručně rozvedené skutečnosti Nejvyšší soud konstatuje, že v dané trestní věci soudy nižších stupňů při stanovení výše škody nepostupovaly správně a v souladu se zákonem, když bez dalšího vycházely z částky ve výši 4,784.840,- Kč, která byla obviněnému společností C. a. s. vyplacena na základě předmětné kupní smlouvy. Náležité objasnění škody je přitom u majetkového trestného činu jedním ze základních předpokladů (*conditio sine qua non*) správného a spravedlivého rozhodnutí. Nejde jen o otázku formálních znaků trestného činu, nýbrž též o materiální znak – stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Jinak řečeno, bez patřičného objasnění škody nelze učinit rozhodnutí o majetkovém trestném činu.

Již z těchto důvodů nemohla rozhodnutí soudů obou stupňů obstát.

Pokud pak jde o obviněným namítanou absenci úmyslného zavinění, patří se nejprve připomenout, že úmyslné zavinění, které je jedním z obligatorních znaků základní skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. [ve vztahu ke kvalifikované skutkové podstatě podle § 250 odst. 3 písm. b) tr. zák. a stejně tak i podle § 250 odst. 2 a odst. 4 tr. zák. postačí nedbalostní zavinění – viz § 6 písm. a) tr. zák.], musí zahrnovat nejen samo jednání, ale také následek (účinek) a příčinnou souvislost mezi jednáním a následkem (účinkem). Dále je na místě uvést, že odvolací soud ve svém rozhodnutí výslovně (v návaznosti na závěr, že finanční možnosti obviněného Ing. P. K. byly době uzavírání leasingové smlouvy takového rázu, že mu muselo být zřejmé, že svým závazkům z této smlouvy vyplývajícím nemůže dostát) uvedl, že obviněnému musela být finanční situace spoluobviněného známa, neboť věděl přinejmenším o jeho dluzích vůči svědku J. J. (synovci obviněného). Tím odvolací soud naznačil, že i obviněnému (stejně jako spoluobviněnému) muselo být zřejmé, že spoluobviněný svým závazkům z předmětné leasingové smlouvy nebude schopen dostát. Přesto však ve shodě s nalézacím soudem z hlediska právního posouzení skutku závěr o úmyslném zavinění založil v podstatě na zjištění o společném podvodném jednání obviněných spočívajícím v předstírání nepravdivých okolností charakterizujících předmětná strojní zařízení. Nutno ovšem zdůraznit, že mělo být postaveno na jisto a v tzv. skutkové větě výroku rozhodnutí jednoznačně vyjádřeno, zda i obviněný alespoň věděl a byl srozuměn s tím, že spoluobviněný Ing. P. K. nemůže dostát závazkům z uvedené leasingové smlouvy a že právě v důsledku toho vznikne leasingové společnosti škoda. Se zřetelem na výše zmíněnou provázanost kupní a leasingové smlouvy totiž lze dovodit, že „pouhé“ podvodné vylákání kupní ceny by samo o sobě – bez zjištění minimálně vědomí a srozumění obviněného s tím, že spoluobviněným nebude plněna leasingová smlouva – netvořilo dostatečný základ pro závěr o úmyslu zahrnujícím rovněž vznik škody na cizím majetku.

Vzhledem k těmto skutečnostem Nejvyšší soud v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. b) tr. ř.] podle § 265k odst. 1 tr. ř. ohledně obviněného Ing. F. H. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 3 To 448/2008, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 15 T 19/2005. Vzhledem k tomu, že důvod zrušení týkající se obviněného Ing. F. H. (pochybení v otázce škody) prospíval i obviněnému Ing. P. K., zrušil podle § 265k odst. 2 tr. ř. s přiměřeným použitím § 261 tr. ř. citovaná rozhodnutí i ohledně tohoto obviněného. Současně zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Okresnímu soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)